

תקק בה כדי להשלימה:
(מסכת סוכה שיעור י)

.1

גמרא ד. מ"היתה פחותה" עד ד: "היתה גבוהה מעשרים"

רש"י ד: ד"ה "פחות"

רבינו אברהם מן ההר ד: ד"ה "פחות"

ר"ן א: בדפי הרי"ף ד"ה "פחות משלשה" עד ב. "ומקשו הכא"

גמרא שבת צז. מ"אמר ליה רב חסדא לרב המנונא" עד "ת"ר מרה"ר"

(6) נכרית לה: פסחים
מז. א. (3) עירובין פט:
אהלות טע"ו מ"ה
(ג) [תוספתא] דלהלות
טע"ו עירובין ע"א.
(ד) לקמן ה'.

גליון הש"ס

תום ר"ה והוציא ובי'
בשפחה בחדר סבך כשה'
ע"י לקמן דף ט"ז תוס'
ר"ה ה"ה פ"ה מנעק:

מוסף רש"י

בית. שניטלח מת בתי
ומלאה עפר או לרבות
ויטלו מנוטל ויהי טומאה
לרואה שאין לה אהל
לעמה וזקעת ועולה עד
לקצת והמחיל על הגג
עמא וכל טומאה שאין
לה אהל טפה זקעת
ועולה עד הקצת מלאה
בכרית פסוק מי שמו
(ערובין ע"ה). לא ביטלו
לא. בטל ואין הטומאה
זקעת למעלה מן הגג.
שיה אהל לעמה
(שם ע"ה). תבן ואין
עמיד לפנותו. מלאה
תבן וירעין אלו אשתי נרין
לו מכל מקום לא ביטלו
כפירוש. הרי הוא כעפר
סחם. נעפר שאין אלו
וירעין אלו עמיד לפנותו
א"ל. דקמתי בטל.
עפר ועמיד לפנותו.
וירעין אלו שפיטו ללא
קמתי הוה. הרי הוא
כסחם תבן. שאין אלו
וירעין אלו שפיטו אלו אלו.
דקמתי לא בטל (שם).
בית שנפתח וסבך על
גביו. גג נפתח כאלו
רמוק מן הדפנות לכל ז'
וסבך על הפתח כאלו
ונמלא מקרת הכים. שיה
פסולה משום מעשה ולא
מן העפר. מפתק בין
דפנות לסבך כה' אם יש
מן הכותל לסיבך ד"א
פסולה. מלאה עמא
לא נאמר למטה מסיני
דופן עקומה. אבל כפחות
כשהי הלכה למטה מסיני
רואין מקרת הכים כאלו
היא הדופן עקומה למעלה
ואין כאן סבך פסול לפסול
הפסולה ולא י"שן מפת זה
(רמב"ם י"ז).

רבינו חננאל

א"ע' ביטלו ה"ה הרי
מיעוט. בטלה דעתו אלו
כל אדם שאין אדם וזמן
במקום עפר ואבנים. כרם
וכמות. תבן ובטילו הרי
מיעוט וכן שכן עפר
ובטילו. וכן שהכיים
שלא ליטלו משם לעולם.
תבן ואין עמיד לפנותו
ועפר סחם. מחלוקת ר'
יוסי ורבנן. לר' יוסי בטל
לרבנן לא בטל. דתנן
בית שמיילאו עפר (נ"א):
תבן או צרורות ובטילו.
וירעין פינה מדקמתי
ובטילו מכלל שאם לא
ביטלו מפרש אלא בסחם
אינו מבטלים. ותני עלה.
ר' יוסי אומר תבן ואין
עמיד לפנותו. הרי הוא
כעפר סחם ובטילו. עפר
ועמיד לפנותו. הרי הוא
כסחם תבן ולא ביטלו.
ש"ס תבן ואין עמיד
לפנותו לתבן וירעין לא
בטל. לר' יוסי בטל. וכן
עפר סחם לר' יוסי בטל.
לתבן וירעין דקמתי צרורות

ואע"ג דבטלניהו. לכל שצעה בטלה דעתו אצל כל אדם ואין ציטולו ציטול: **סבן וביטולו.** ציפו לשכנה: **סבן ואין עמיד לפנותו.** ולא יתכן לפנותו כל ימי החג ומיהו לא בטלו ממש ציפו: או עפר. נתן בו סחם ואין ידוע אם עמיד לפנותו אם לאו: **מחלוקת ר' יוסי ור' יוסי** וכן עפר ואין עמיד לפנותו י"ס מחלוקת דבטיל לר' יוסי מסתמא ורפי' לא בטלו ציפו ולרבנן לא בטלו. והא דנקט עפר סחם משום כח דר' יוסי דאפי' סחם דלא ידע אי עמיד לפנותו אי לא אמר דבטיל אצל תבן ראי' דנכמה והסקה או לטיט הלכן סתמיה לא בטיל אפילו לרבי יוסי: הרי גרסינן ציפ שמילאו סבן או לרבות וביטולו. ולענין אהלות תנן דטומאה שיש לה אהל חלל טפה אינה זקוקת למעלה מן הגג אצל טומאה לרואה שאין לה חלל טפה המנה לגג שכנגדה עד לרקיע עמא דזקוקת ועולה וכן הלכה למשה מסיני. והלכן ציפ שיש בו מנה או כותי' המנה ומילאוהו תבן או אצל לא ציטולו הוי כמאן דפנייה וש' לה חלל: **סבן ואין עמיד לפנותו הרי הוא כסחם עפר וביטולו.** ופליגי בין אמרין בין אכריות דלרבות היינו עפר וקאמר ת"ק דלרין ציטול ואל' ר' יוסי תבן אס ידוע שאינו עמיד לפנותו הרי הוא בטל מאלו וצרורות אפי' סתמא דלא ידע אי עמיד לפנותו אי לא מסתמא בטל אלא א"כ ידוע דעמיד לפנותו דהוא הוי כסחם תבן ולא בטיל. אלא דתבן וביטולו עולה כולהו מודו דבטיל תבן סחם ועפר ועמיד לפנותו דכולי עלמא לא בטיל תבן ואין עמיד לפנותו ועפר כיוצא בו או אפי' עפר סחם מחלוקת דלרבי יוסי בטיל: והולין. של סבך ראשיהן התלוין: אס נלפס. של אוחס הולין מרובה מחמתם אי הוי שקלת ליה לסבך העליון: כשרה. דמינן עשרים מהי ולמטה: **סכר אב"י למימר.** דהי היכ דבגוזה לא ממעטי להכשר היכא שמלתן מרובה מללתן כדמוכח נמי לא ממעטי לפסול ואס חמתן מרובה מללתן כשרה: **דופן האמנטי.**

דקמס סוכה בת שלשה דפנות כי מתמינן והרביעית היא כולה פתח: **על פני כולה.** שמגיעין צ' ראשי האיטבא לצ' דפנות הדדיון האיטבא הוא גינן אבנים וטיט אס יש נה צליטבא שיעור הכשר סוכה קטנה שצעה טפחים ומשהו דהיינו ראשו ורובו ושלטנו: **כשרה.** כל הסוכה שיש לה ג' דפנות והיא הכשר סוכה אפי' מן האיטבא והלאה דמינן חללה מראש האיטבא ומעלה ונמלא דופן אמנטי כולו כשר ודפנות האדדיס נרחב האיטבא הוכשרו זה הרי כאן סוכה קטנה כשרה ואמרין לקמן (דף ע"ג). פסל הויאל מן הסוכה נידון כסוכה ומפרשין ליה אס יש הכשר סוכה ביחד ועוד יש כסוכה משם והלאה פסל היינו סבך העשוי בפסולת גורן ויקדן שזהו דרכן ליעשות ויואל מהכשר סוכה שאין לו הכשר דפנות נידון כסוכה הלכך כל הסוכה ממות שיהא גדולה כשרה: **מנה הנה.** כגון אס גבה האיטבא על פני אחד מדופני האדדיס: **אס יש משפת איטבא ולכותל.** השני שהרחיקו ממנו ד' אמות: **פסולה.** דלא הוכשרו צליטבא זו אלא שמי דפנות אותו ססמוך לה מן הצד והאמנטי שראש האיטבא מגיע לו: **פסוח מד' אמות כשרה.** שאף הוא הוכשר על ידה דק"ל (לקמן דף ו'): הלכה למשה מסיני דמכשרי סוכה על ידי עקימת דופן עד ארבע אמות חסר משהו ורואין סבך הטלוין הממוכר לדופן הרמוק כאלו הוא מן הדופן עצמו ועקום עד כנגד שפת האיטבא. וכאן מודדין את גובהן משפת האיטבא ולמעלה ואף על פי שמתחמיו נמשך כלפי מוח' הויאל וראשו אינו כלה ע"כ זהו גובה חללה והרי נתמעט חללה מתחתיה: **ציפ שנפתח.** גגו וגנין שלהס חלקים הן ושזין ולא משופעים ונפתח הג"כ בצלמטו: **וסבך.** כסבך כשר על פי הפתח ונמלא סבך הכשר מופלג מן הדפנות לכל ז': **פסוח מארבע אמות כשרה.** ציפיה הנית נעשין אס דפנות והמקרה פסולה המפסקת ציפיהס רואין אותה כאלו היא מן הדופן ונעקס הדופן עד כאן ואין כאן סבך פסול אלא דופן וממוכר לסבך כשר: **הסס הוא.** דלאמר דופן עקומה משום דדופן ידעה חזי לדופן דלוינו גבוה מכשיעור ואין נרין לעקמו אלא כדי לקרבו לסבך: **אצל הכה דלא חזי לדופן.** ועקימותו משום דליתחזי למיחזי דופן הוא לא אמר קא משמע לן: **וחקק זה.** גומא בצלמט: **כדי להשלימה לעשרה.** כנגד הגומא ונאותה גומא הכשר סוכה באורך ורוחב:

ואע"ג דבטלניהו [לכולהו] משום (6) דבטלה דעתו אצל כל אדם (ע"ה). דאיכא למאן דלאמר דאפילו ארנקי מנטל איניס: **בית שמילאוהו תבן או צרורות וביטלו בס"ל.** כן היא הגירסא בכל הספרים כאן ובפרק חלון (דף ע"ג ע"ה): **דמיימי לה** אמתמינן דמירין שזני תלירות מלא קש או תבן מערבין שנים ואין מערבין אחד מלא עפר או מלא לרורות מערבין אחד ואין מערבין שנים והיא משנה במסכת אהלות פט"ו ולא תבן שם תבן אלא עפר או לרורות ואמנן דמיימי לה הכה וצערובין תבן עשו להגיה הספרים מן זמנא דקמתי עפר ולא גרסינן נמי במסכת אהלות וביטולו בטל אלא טומאה זקוקת ועולה טומאה זקוקת ויודעת והיא היא דהא כהא תליא אלא שדך הש"ס לקדך משניות של סדר טהרות כשמציאס ואין [לומר] דך דמיימי (הכא) כצריחא הוי דאין לו להכייל מן הצריחא היא שיכול להכייל מן המשנה חזי לשון המשנה ציפ שמילאוהו עפר או לרורות וביטולו וכן כרי של תבואה וגל של לרורות אפי' בגלו של עבן אפילו עומאה נכד הכלים עומאה זקוקת ועולה זקוקת ויודעת פי' לפי שהס מבוטלים והא דקאמר תבן ואין עמיד לפנותו ועפר סחם מחלוקת רבי יוסי ורבנן אע"ג דמתמינן דלהלות לא איירי רבנן מדי' בתבן מ"כ"ש הוא ידיע ליה כיון דנעפר וצרורות מלרבי רבנן ציטול כ"ש בתבן וכן פרק חלון (שם ע"ה) קאמר מאן מלא אהלות רבי יוסי היא ופרין אי רבי יוסי איפכא שמעינן ליה בין אמרין בין אכריות פריך מעמלא דפרישית אע"ג דלא קמתי תבן צמתני' דאהלות והא דפשיטא לן הכה דתבן וביטולו הוי מעוטא אפי' לרבנן דייק לה מדקמתי צמתמינן דאהלות אפילו כרי של תבואה דמהי ציטול כ"ש בתבן והא דקאמר עפר סחם מחלוקת רבי יוסי ורבנן הוי מני' למימר דנעפר ואין עמיד לפנותו נמי פליגי דלרבנן לא בטיל אלא א"כ ציטולו ואין עמיד לפנותו אלא לרבות וביטולו הכה אלא

יוסי נקט עפר סחם דאפילו נקמס קבטיל ולא חש להאריך לומר תבן ועפר שאין עמיד לפנותו ועפר סחם מחלוקת: **והוציין יורדין בתוך כ'.** וא"ת כאלמנה מרובה מחמתו אמאי כשרה הא א' קלשת היו והולין נטלין כדאשכחן בעירובין (דף ג.) גבי מלאת סבך בתוך כ' ומקלת סבך למעלה דפסלינן הסוכה דמי קלשת לה הוי לה חמתה מרובה מללתה ועל כרחין פי' לפי שלא יכול להמקיים הסבך בתוך עשרים דמתמת קלישותו יבא הרוח ויפזר או יפול דאין לפרש אפילו היה מתקיים כך הוה ליה חמתו מרובה שצוה לא היו מכשרין איך אמוראי דהתם כיון דאין גלמה מרובה אלא על ידי סבך של מעלה מ"כ הוה ליה סבך פסול *מנערך צדיי סבך כשר ויש לומר דהכא יש לנו להכשיר יותר שיש רוב הולין וראויין הן להתקיים בקל כך אס היה שם דבר הסומכת: **פחות** פחות ד' אמות: **פסולה.** דלא הוכשרו צליטבא זו אלא שמי דפנות אותו ססמוך לה מן הצד והאמנטי שראש האיטבא מגיע לו: **פסוח מד' אמות כשרה.** שאף הוא הוכשר על ידה דק"ל (לקמן דף ו'): הלכה למשה מסיני דמכשרי סוכה על ידי עקימת דופן עד ארבע אמות חסר משהו ורואין סבך הטלוין הממוכר לדופן הרמוק כאלו הוא מן הדופן עצמו ועקום עד כנגד שפת האיטבא. וכאן מודדין את גובהן משפת האיטבא ולמעלה ואף על פי שמתחמיו נמשך כלפי מוח' הויאל וראשו אינו כלה ע"כ זהו גובה חללה והרי נתמעט חללה מתחתיה: **ציפ שנפתח.** גגו וגנין שלהס חלקים הן ושזין ולא משופעים ונפתח הג"כ בצלמטו: **וסבך.** כסבך כשר על פי הפתח ונמלא סבך הכשר מופלג מן הדפנות לכל ז': **פסוח מארבע אמות כשרה.** ציפיה הנית נעשין אס דפנות והמקרה פסולה המפסקת ציפיהס רואין אותה כאלו היא מן הדופן ונעקס הדופן עד כאן ואין כאן סבך פסול אלא דופן וממוכר לסבך כשר: **הסס הוא.** דלאמר דופן עקומה משום דדופן ידעה חזי לדופן דלוינו גבוה מכשיעור ואין נרין לעקמו אלא כדי לקרבו לסבך: **אצל הכה דלא חזי לדופן.** ועקימותו משום דליתחזי למיחזי דופן הוא לא אמר קא משמע לן: **וחקק זה.** גומא בצלמט: **כדי להשלימה לעשרה.** כנגד הגומא ונאותה גומא הכשר סוכה באורך ורוחב:

כר א מ"י פ"ד מהל' סוכה ה"א י' טו"ש"ע
א"ח"ס ס"י תלמי' פ"ד:
כ"ב ב' מ"י' ש' ומגן עשין
ס"ב י' וטו"ש"ע שם
ומ"י פ"ד מהל' טומאה
מת הלכה ג'
כ"ו ג' מ"י' פ"ד מהלכות
סוכה הלכה י' ומגן
וטו"ש"ע שם ספ"ק כ':
כ"ז ב' מ"י' פ"ה שם הלכה
ג' טו"ש"ע שם ספ"ק
ט':
כ"ח ה' מ"י' פ"ד שם הלכה
ד' טו"ש"ע שם ספ"ק
ט':
כ"ט ו' מ"י' ש' טו"ש"ע שם
ספ"ק י':
ל' ז' מ"י' ש' טו"ש"ע שם
ספ"ק י':
לא ח' מ"י' ש' הלכה טו
טו"ש"ע שם ספ"ק י':

רבינו חננאל (והשך)
ויטולו, מכלל דסתמא
לא בטלי. היתה גבוהה
מכ' אמה והוציין יורדין
ליתוך כ' רואים אס אילתן
של הוציין הללו מרובין
מתחתן, כשרה, דהוציין
אלו הוציין הן הן הסבך.
היתה גבוהה עשרה טפחים
והוציין יורדין לחון עשרה
טפחים, (ל' וחה רבא דרבי
אביי ואמר דירה סרוחה
היא פסולה. היתה גבוהה
משערים [אמון] ובנה
בה איצטבא כנגד דופן
האמצעי על פי כל
הסוכה, ויש בו האיצטבא
ד' טפחים שהו הכשר
סוכה קטנה כשרה. בנה
זו האיצטבא מן הצד,
אס יש משפת איצטבא
לכותל ד' אמות פסולה,
פחות מיכן כשרה. מאי
קמ"ל דופן עקומה, ענינא
בית שנפתח וסבך על
גביו אס יש בין כותל
לסיבך ד' אמות פסולה.
וירחינן שאני התם משום
הדבדוכיה דופן מעליא
היא, דפחות מכ' אמה
היא, אבל הכה שוה הרופן
גבוה יותר מכ' אמה, ולבני
זו הסוכה דופן פסולה
היא אימא לא קמ"ל.
היתה גבוהה משערים אמה
ובנה בתוכה באמצעיתה
האיצטבא, אס יש משפת
האיצטבא ולכותלי הסוכה
ד' אמות רוח לכל רוח
פסולה, פחות מ' אמות
כשרה, ואחא לאשפעין
דמכשרין דופן עקומה
היתה חלוקה מכל רוח, היתה
פחותה מ' וחוקק בתוכה
להשלימה ל' טפחים, אס
יש משפת חקק ולכותל ג'
טפחים [פסולה].

(6) נלאה דתבן דבני רביע
ומ"ל וסבך אפי' למימר דאס
חמתן מרובה מללתן כשרה
ודמה רבא וכו'.

ד: סוכה פרק ראשון סוכה

פחות משלשה טפחים כשרה. מאלן קשיא לפי מה שפי' בקונוט' בריש פרק שני דגיטין (דף טו: ו) גבי גידוד חמשה ומחילה חמשה אין מלטטרפין דלם היה חרין עמוק חמשה ומקיפו מחילה חמשה אין מלטטרפין להיות צמוכו רשות היחיד הא' אשכחן הכל לענין סוכה דמלטטרפין וכן צפי"ק דשבת (דף ז: ג) צית לדין חוכו עשרה דלם חקק צו ארבעה על ארבעה חשיב כוליה רשות היחיד מיהו הייה איכא לדמות שחקק ארבעה צעומק עשרה ועוד מקשה רבינו תם מהא דלאמר פי' צמלא דעירובין (דף טז) וצבנת פרק הורק (דף טז.) דבור וחוליהת פרק מלטטרפין לעשרה ועוד אמרינן בסוף פרק כל גגות (עירובין ג:) גבי שמי חזירות זו למעלה מזו ויש גידוד חמשה ומחילה חמשה דמודה רב הסדא צמחמונה הואיל ורואה פני עשרה יש לומר דגידוד חמשה ומחילה חמשה לענין שמי חזירות זו למעלה מזו איירי ולענין עליונה כדמוכח סוגיא דכל גגות ולענין עירוב אז נמי לענין תל צרשות הרבים גבוה חמשה והקיף על גביו מחילה חמשה דלא חשיב רשות היחיד לענין שבת ואל"ת ויחשבה רשות היחיד מטעם דאי צעי מנח עליה מידי ומשמטם כדאשכחן בריש הלון (טס דף עח. וסס) גבי עמוד צרשות הרבים גבוה עשרה ורחב ארבעה ונעץ צו יתד כל שהוא מיעטו ואס מילאו כולו ציתדות חשיב כולו רשות היחיד הואיל ואי צעי מנח ליה מידי ומשמטם ודייק לה מהא דלאמר רבי יוחנן צור וחוליה מלטטרפין לעשרה כלומר וכי היכי דמלטטרפין לעשרה לענין עומק הוא הדין דמלטטרפי לארבעה לענין רוחב דממתי' דשבת פרק הורק (דף טז.) וצפרק המולא תפילין (עירובין דף טז:) דקמתי חוליהת הצור שכן גבוהין עשרה ורחבין ד' דייק לה ר' יוחנן וכי היכי דקמתי עשרה קמתי נמי ד' ואמאי חשיב רשות היחיד הא לא משמטם ליה צרשות שהאיר לפסוקי אלא מאי אית לך למימר דמנח ליה מידי ומשמטם הי' ו"ל דהכא מיירי צמל שהוא רחב הרבה צעור אמות או צעורים כעין חזר דלא שייך להחשיבו רשות היחיד זר כעין עמוד רוחב ד' ואל"ת צפ"ק דשבת (דף ז:) גבי צית שאין תוכו עשרה וחקק צו להשלימו לעשרה אמאי לא מחלק כי האי גוונא אס' יש לומר דלא דמי רשות שבת שהוא למונע רגל רבים לסוכה דבעינן מחילות סמוכות לסכך: (ועיי' מוס' שבת ז: ד"ה וסא)

פחות משלשה. כללוד הלכה למשה מסיני וחשיבין ליה כאלו החקק לצוד ומגיע עד הכותל לצוד סניף אפושטין צלעו דבר שמאריכין איתו על ידי סניפין כדי לסנוף חקק על חקק. **הסס דאיתיה לדופן פחות מארבע אמות.** הסס דאיכא סס דופן עליו לכל דופן שאינו פחות מ' שמו דופן ואפילו גבוה עד לקרקע הלך עד ארבע אמות חסר משהו אגמריה רחמנא למשה דופן עקומה: **הכא.** פחות מ' אין סס דופן עליו אלא השתא הוא דבעינן לשויה דופן הלך כמה שאינו דופן לא אגמרי' רחמנא דלא דופן עקומה אגמרי' והאי לא דופן הוא והלך פחות מ' טפחים בכל דוכתא לנכד הוא שפיר דמי ואי לא לא: **וכנה צה עמוד גבוה עשרה.** רחוק מן לפנות הרבה וצו הכשר סוכה שיש צראשו צבעה ויחשבה על צבעה ומשהו: **גוד אסיק מחילתא.** של עמוד שמצמחן סביב הגבוהה עשרה סביבות ראשו והרי יש בהן גובה י' וחשבה סוכה על ראשו ודופמי העמוד דופנותיה על ידי גוד אסיק וסכך של מעלה כשר לה דאינו למעלה מכ' מלאש העמוד: **מחלוקה על שפת הגג.** דמחילת הבית מחמה כנגד צין הקונדיסין ואיכא למימר גוד אסיק והכא לא אמרינן דבעינן מחילות ניכרות: **אבל באמצע הגג.** שאין מחילה סביב דברי הכל פסולה ולא דייח בצרבעת הקונדיסין להיות לה סס ד' מחילות: הכי גרסינן **ורב נחמן אמר באמצע הגג מחלוקה.** ועל ידי הקונדיסין ר' יעקב מכשירה וכוון שכן רחב טפח לכל צדיהן דאיכא סס מחילות טפח מצפון לדרום וסס מחילות טפח ממזרח למערב בכל אחת ואחת כדלקמן ורבינן סברי לא מתכשרא אלא צמתי מחילות כהלכתן כשיעור משך סוכה וצשלשית אפילו טפח: **אבל בשפת הגג דברי הכל כשרה.** דלאמר' גוד אסיק: **דמי אמלט הגג דמי.** דאין מחילות מחמה דנימא גוד אסיק: **היובתא דרב הונא.** דלאמר דבה צמלע דברי הכל פסולה: **באמצע הגג הוא דפליגי.** הש"ס הדר ודייק ממתניתא לאותני תיובתא ארמיית: **בפרסי.** חדא למאי דלאמר באמצע הגג דברי הכל פסולה ומתני' קמתי דבה פליגי וחדא למאי דלאמר מחלוקת על שפת הגג ואנן מנינו למידק ממתני' דבשפת הגג דברי הכל כשרה: **כל שאילו יחקקו ויחלקו.** בקונדיסין עגולין קא אמר רואין כל שיש צעובין כל כך שאילו יחקק וינטל עובי עיגולן וירבעום ויחלקו ויש בהן טפח לכאן וטפח לכאן ולחצר שירבעום וירבעום ויעשו אותם כעין מרזבים שלנו שיש להם שמי לפנות שאם אהה זוקפן אחד מדפנותיה עומד ממזרח למערב והשני מצפון לדרום: **גידון משום דיומד.** אהה דנו להכשיר דנין שאמרו חכמים לענין פסי ביראות צעירובין (דף ז:) שניתרין צארבעה דיומדין ועל סס שיש לכל אחד שמי מחילות קרי להו דיומדין דיו עמודין שני עמודין: **שהיה רבי יעקב אומר דיומדי סוכה דיו צמפס.** ולא כשל פסי ביראות שהצריכום אמה לכאן ואמה לכאן ועל כרחין הא דרבי יעקב דלאמר יחקקו ויחלקו צעגולין קאמר דאי צמרובעין לא אמר אלא יחלקו דהכי אמרי להו צעירובין: **ססים כהלכתן.** צאורך כל הסוכה וצרבעה אחד לארצה ואחד לרחבה: **ושלישית אפילו טפח.** דהכי אגמריה רחמנא למשה מסיני וצשלשית סגי ליה צמפס: **כגולי סדר מועד.** כל היכא דלאמרין האי זוגא כי הדדי צמפסתא גזבהו דכתיב [שמות כה] ואמה ויהי קומתו ואמה כי ששה עפמיס: ומניא

תורה אור השלם

1. ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפרת מבין שני הצדדים אשר על ארץ הקודש את כל אשר אצוה אותך אל בני ישראל: שמות כה כב

גלוין הש"ס

גמ' י"פא תיהו תיובתיה דר"ה בפרקי. ענין זה לקמן דף נא ע"ה גיטין דף מה ע"ב:

לעוי רש"י

אפושטין צלעו ד"ה וסא:

מוסף רש"י

בבבולה סדר מועד כל כי האי זוגא שהוכנה סס זוג זה של ארבע חכמים הללו ומנייה ז' חלופי ר' יוחנן. יש מחליפין ר' יוחנן ומעילי ר' יוחנן (שבת נה.) הרי כאן עשרה. גיבה מן הקרקע ופסולתו ז'.

ז' ק"ל דליל והאי דפליגי צמחיה ארמיית נעק' חלק דייקין מיה.

[דף ד ע"ב] פחות משלשה כשירה. דכל פחות משלשה כלבוד דמי, והוי כאילו המחיצות הם סמוכות לחקק⁵⁵ מאי שנא וכו'. אע"ג דפחות משלשה כלבוד ודופן עקומה בפחות מד' אמות הלכה למשה מסיני נינהו טעמא דמילתא בעי: התם גבי גבוהה יותר מעשרים: דאיתיה לדופן. יש שם דופן עליו. שכל דופן שאינו פחות מעשרה קרי דופן, אלא שכשהוא יותר מעשרים אינו ראוי לדופן סוכה אגמריה רחמנא למשה דלשויה להך דופן דופן כשר לסוכה. בפחות מד' אמות משוינן ליה דופן כשר: דליתיה לדופן. דכל פחות מעשרה לאו דופן הוא. בפחות מג' טפחים אמרינן לבוד וטפי לא מתכשר: גבוה עשרה. פירש רבינו שלמה⁵⁶ רחוק מן הדפנות הרבה ע"כ. נראה דעתו שאם אין ד' אמות מהכותלים לעמוד כשירה דאמרינן ביה דופן עקומה.⁵⁷ וזהו ר"ם⁵⁸ הביא הא דעמוד בטר הא דאיצטבא דפחות מארבע אמות כשירה. וכתב אחרי כן בנה בה עמוד ויש בו הכשר סוכה פסולה שאין לו מחיצות ניכרות ונמצא על גג העמוד סכך כשר בלא דפנות ע"כ. נראה דעתו דלא אמרינן דופן עקומה בעמוד⁵⁹ ואפילו אין ד' אמות מהכותלים לעמוד לא אמרינן ביה דופן עקומה⁶⁰. והטעם שהרי הוא גבוה עשרה טפחים וחלק לו רשות לעצמו⁶¹. וכן עיקר: הכשר פוכה. שגג העמוד רחב ז' על ז' ומשהו⁶²: גוד אסיק. אותן מחיצות של עמוד שמבחוץ סביב בגובהם. כלומר אנו רואים כאילו מגיעין עד הסיכוך, והרי יש לעמוד זה מחיצות והסכך על גבי העמוד אינו גבוה עשרים: בעינן מחיצות הניכרות. כלומר כי אמרינן גוד אסיק הני מילי במחיצות הניכרות, כלומר שיש להם תוך. אבל מחיצות של עמוד אין להם תוך. הילכך לאו ניכרות נינהו ולא אמרינן במחיצות כדי כי הני גוד אסיק. אבל לעצמן מחיצות נינהו, דעמוד כה"ג רשות היחיד לשבת אפילו הוא מונח ברשות הרבים⁶³. ונהי דאזיר רשות היחיד עולה עד לרקיע⁶⁴, מיהו הכא לשוייה סוכה כשירה נצטרך לומר גוד אסיק מחיצתא, במחיצות שאינן ניכרות כזה לא אמרינן גוד אסיק, שהרי אין המחיצות נראות וניכרות⁶⁵:

עמוד קטז בשם י"א. 55) אבל רש"י ד"ה פחות כתב דחשבינן כאילו החקק לבוד ומגיע עד הכותל. 56) רש"י ד"ה ובנה. 57) וכ"כ השלמה, המאורות, הרא"ה, הרא"ש, והמאירי עמוד יז. 58) ה' סוכה פ"ד הי"ד. 59) וכ"כ המכתם וזה לשונו והר"ם ז"ל נמי הביא הא דעמוד דפסולה ולא מפליג בין קרוב לכותל בין רחוק עכ"ל, אבל המ"מ כתב דדעת הרמב"ם כרש"י דדוקא ברחוק פסול ועל כן לא הזכיר גבוהה, אלא סתם דמשמע בין גבוה בין גמוך, וכתב שכן דעת העיטור וכן עיקר, ועיי"ש בלח"מ. 60) וכ"כ הרי"ג הלי סוכה עמוד סז, ובמ"מ שם הביא שתי הדיעות, ועיין ר"ן וטור א"ח סימן תרלג. 61) דעת הרי"ג דה"ה באיצטבא כשהיא גבוהה עשרה טפחים דלא אמרינן דופן עקומה (מובא במכתם עמוד קטז) עיי"ש, וברבנו מנוח פ"ד הי"ד, ובמאירי עמוד יז. 62) כ"כ רש"י ד"ה ובנה, ועיין במהרש"א ד"ה אם יש בה. 63) שבת ק. 64) שבת ז. 65) וכ"כ המאירי עמוד יז. 66) ועיין

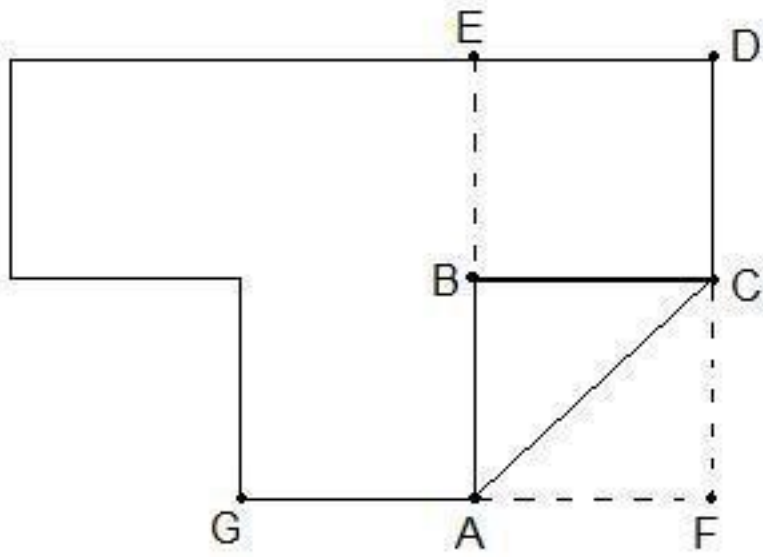

Diagram #1

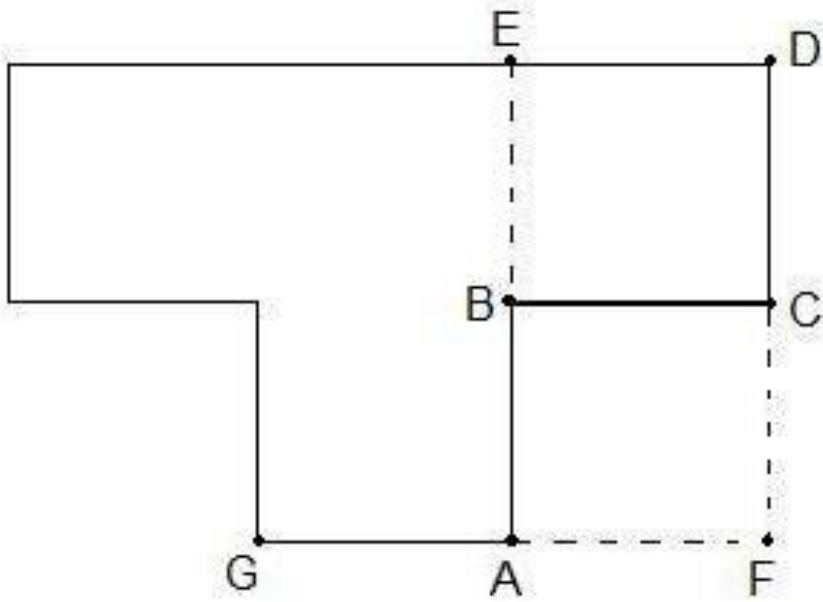

Diagram #2